Mikuláš Lévai

Trestný čin neoprávnené nakladanie s odpadmi v aktuálnej aplikačnej praxi

Anotácia: Cieľom tohto príspevku je najmä odbornej verejnosti priblížiť súčasný stav problematiky vyšetrovania trestného činu Neoprávnené nakladanie s odpadmi podľa §302 Trestného zákona. Hlavným dôvodom je v poslednom období prudko rastúci nápad páchania tohto trestného činu a niektoré nedávne rozhodnutia generálneho prokurátora pri rozhodovaní o uzneseniach o vznesení obvinenia za spáchanie tohto trestného činu. Na nasledujúcich riadkoch si najprv na základe štatistiky demonštrujeme, aký problém pre spoločnosť tento trestný čin predstavuje. Analýzou skutkovej podstaty trestného činu neoprávnené nakladanie s odpadmi, názormi trestnoprávnej vedy, dôvodovými správami k zákonom a súdnou praxou sa budeme snažiť nájsť odpoveď na to, či je ostatná prax generálneho prokurátora správna alebo nie.

Kľúčové slová: neoprávnené nakladanie s odpadmi, odpad, zákon o odpadoch, následok, objektívna stránka, škoda na životnom prostredí

Úvod

Odpad v tom najširšom možnom význame slova predstavuje pre životné prostredie významný problém. Preto existuje nielen na vnútroštátnej, ale aj na medzinárodnej úrovni v tejto oblasti prísna právna regulácia. Pokiaľ je nakladanie s odpadom v rozpore s týmito prísnymi normami, predstavuje to pre spoločnosť závažný problém.

Začlenením trestného činu neoprávnené nakladanie s odpadmi do slovenského právneho poriadku Slovenská republika splnila svoj záväzok vyplývajúci z Bazilejského dohovoru o riadení pohybov nebezpečných odpadov cez hranice štátov a ich zneškodňovaní z roku 1989. Rovnako je kriminalizácia nelegálneho nakladania s odpadmi v súlade s niektorými záväzkami, ktoré má Slovenská republika voči Európskej únii (ďalej len „EÚ“).

Jedným z týchto záväzkov bola implementácia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/99/ES z 19. novembra 2008 o ochrane životného prostredia prostredníctvom trestného práva do právneho poriadku SR.[1]

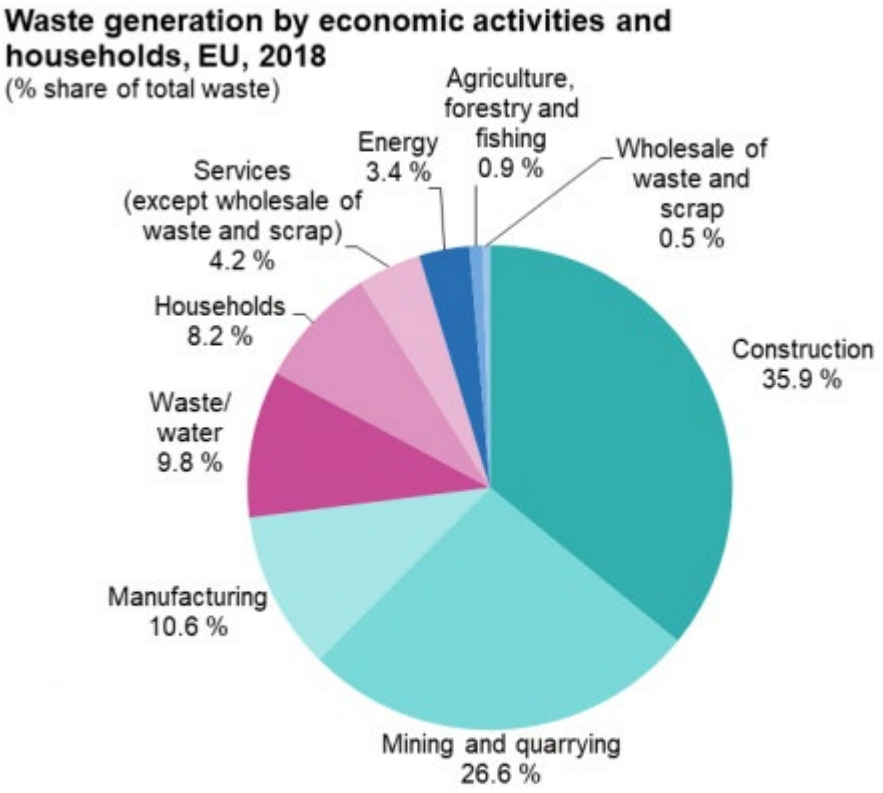
Väčšina ľudí si pod pojmom „*odpad*“ zvyčajne predstaví odpad, ktorý produkuje doma v kuchyni a ktorý následne vyhadzuje do zberných nádob pred domom. Skutočne ide o odpad, avšak podľa Eurostatu je najväčším zdrojom odpadu v EÚ vyťažená zemina (väčšinou v stavebníctve alebo z ťažby).

Podiel rôznych ekonomických činností a domácností na celkovej produkcii odpadov za rok 2018 je znázornený na nasledujúcom grafe. V EÚ sa stavebníctvo podieľalo na 35,9 % celkovom objeme, za ním nasledovala ťažba a dobývanie (26,6 %), výroba (10,6 %)), odpadové a vodárenské služby (9,8 %) a domácnosti (8,2 %); zvyšných 9,1 % tvoril odpad z iných ekonomických činností, najmä služieb (4,2 %) a energetiky (3,4 %).[2]

---

[1] Podľa tejto smernice mali členské štáty zabezpečiť, aby *zber, preprava, zhodnocovanie alebo zneškodňovanie odpadu vrátane dohľadu nad takýmito operáciami a následnej starostlivosti o zariadenia na odstraňovanie odpadu a vrátane akcie, ktorú uskutočňujú obchodníci alebo sprostredkovatelia (odpadové hospodárstvo), ktoré spôsobujú alebo môžu spôsobiť smrť alebo vážnu ujmu na zdraví, alebo podstatnú škodu na kvalite ovzdušia, na kvalite pôdy, na kvalite vody alebo na živočíchoch alebo rastlinách a preprava odpadu, pokiaľ táto činnosť patrí do rozsahu pôsobnosti článku 2 ods. 35 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1013/2006 zo 14. júna 2006 o preprave odpadu a uskutočňuje sa v nezanedbateľnom množstve, či už v rámci jednej prepravy, alebo v rámci viacerých zdanlivo prepojených prepráv* boli považované za trestný čin pokiaľ je konanie protiprávne a došlo k nemu úmyselne alebo aspoň z hrubej nedbanlivosti.

[2] Eurostat: Waste statistic. Dostupné [online] z: www. ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Waste_statistics [cit. 2022-07-03]

Vyšetrovanie

Nelegálne nakladanie s odpadmi patrí medzi tie oblasti kriminality, ktoré sú z hľadiska výnosov vysoko lukratívne. A to najmä vtedy, pokiaľ ide o odpad, ktorý je kategorizovaný ako nebezpečný a ktorého likvidácia je z hľadiska financií oveľa nákladnejšia než odpad kategorizovaný ako obyčajný. Pre orgány štátu je náročné odhaliť páchateľov tejto trestnej činnosti, keďže jej páchanie nie je na prvý pohľad vždy vidno.

Ak sa páchateľa aj podarí odhaliť a potrestať, hroziace tresty sú zároveň príliš nízke na to, aby páchateľa odradili od páchania takejto trestnej činnosti. Uvedené faktory pôsobia vysoko atraktívne na to, aby táto trestná činnosť prekvitala a bola naďalej páchaná.

Tieto faktory sa v súčasnosti snažia orgány činné v trestnom konaní vyvažovať najmä využívaním finančného vyšetrovania voči páchateľom a následného zaisťovania majetku či už cestou zaisťovania nástrojov páchania trestnej činnosti, výnosov z trestnej činnosti alebo zaistenia nároku poškodeného. Okrem toho sa v tejto súvislosti pomerne často využíva aj zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb, ktorý umožňuje stíhanie právnických osôb. V aplikačnej praxi sa neraz stretávame s prípadmi, v ktorých je obvinenie vznesené právnickej osobe s doposiaľ nestotožnenou fyzickou osobou.

Vyšetrovanie neoprávneného nakladania s odpadmi, ako aj mnohé iné trestné činy, má svoje úskalia, s ktorými sa orgány činné v trestnom konaní pravidelne stretávajú. Ako je pri trestných činoch proti životnému prostrediu bežné, celé prípravné konanie sa vyznačuje úzkou spoluprácou s inými subjektmi trestného konania, najmä štátnymi orgánmi, znalcami resp. znaleckými inštitúciami a geodetmi.

Táto spolupráca, obzvlášť so znalcami, do veľkej miery spomaľuje celé trestné konanie, pretože vypracovávanie znaleckých posudkov je v mnohých prípadoch niekoľkomesačné.

Tento stav je spôsobený najmä obrovským nedostatkom znalcov, ktorí pôsobia na tomto úseku znaleckého skúmania. Ku dňu písania tohto článku[3] bolo v zozname znalcov, ktorý vedie Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, v odbore ochrana životného prostredia, odvetvie Priemyselný a komunálny odpad zapísaných osem znalcov.

Takmer každé miesto činu je potrebné počas obhliadky miesta činu zdokumentovať aj v spolupráci s geodetom, ktorý o úkone vypracuje správu. V správe zhrnie rozlohu a objem uloženého odpadu. Počas obhliadky miesta činu je vhodné, aby bola prizvaná aj osoba, ktorá na základe svojich odborných znalostí a skúseností dokáže kategorizovať odpad v zmysle prílohy č. 1 k vyhláške č. 365/2015 Z. z., ktorou sa ustanovuje katalóg odpadov. Spravidla ide o pracovníka okresného úradu, odboru starostlivosti o životné prostredie alebo pracovníka spoločnosti, ktorá sa vo svojej podnikateľskej činnosti venuje odvozu a likvidácii odpadov, poprípade takou osobou môže byť aj znalec z príslušného odvetvia.

Kategorizácia odpadu je dôležitým bodom samotného vyšetrovania. Každá kategória odpadu totiž spĺňa iné požiadavky na *zber, prepravu, vývoz, dovoz, zhodnocovanie, zneškodňovanie a ukladanie*, čo sa prejaví najmä na konečnej výške rozsahu skutku. Odpady sa zároveň delia na obyčajné a nebezpečné, pričom najmä pri neoprávnenom nakladaní s nebezpečným odpadom dochádza minimálne k ohrozeniu životného prostredia.

Pri vyšetrovaní prípadov neoprávneného nakladania s odpadmi sa okrem už spomenutých metód využívajú aj celkom nové kriminalistické metódy, najmä pri skládkach odpadov, ktoré sú obrovských rozmerov. Ide o 3D skener, snímanie dronom, atmochemické a geofyzikálne merania a satelitné snímkovanie (najmä kvôli ustáleniu času vzniku skládky odpadov). Uvedené kriminalistické metódy stoja nemalé finančné prostriedky, ktoré v niektorých menej závažných prípadoch niekoľkonásobne prekračujú rozsah samotného trestného činu.[4]

Ustálenie rozsahu činu však niekedy nie je vôbec možné, resp. je ho možné ustáliť len veľmi ťažko. Deje sa tak najmä v prípadoch, kedy je odpad premiešaný s iným materiálom napr. so zeminou alebo s materiálom, ktorý odpadom nie je alebo s odpadom, s ktorým však je nakladané v súlade so všeobecne záväzným právnym predpisom. V aplikačnej praxi sa v takom prípade postupuje zvyčajne tak, že sa vypočíta rozsah „najlacnejšieho materiálu“ nachádzajúcom sa na mieste činu, s ktorým bolo nakladané v rozpore so zákonom, a to sa následne kladie za vinu páchateľovi.

Pomerne veľkým problémom v aplikačnej praxi sa v poslednom období stala ale najmä rozhodovacia prax generálneho prokurátora pri rozhodovaní podľa §363 Trestného poriadku. Ten dňa 5. 8. 2021 rozhodnutím sp. zn. IV/1 Pz 109/21/1000-7 rozhodol, že bol porušený zákon v neprospech obvinených a zrušil uznesenie o vznesení obvinenia.

Jedná sa o prípad nelegálne vytvorenej skládky odpadu v Bratislavskom kraji, kde dochádzalo k zhodnocovaniu odpadu kategórie „O" zaradeného v zmysle vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 365/2015 pod katalógovým zaradením 17 05 04 ako zemina a kamenivo iné ako uvedené v 17 05 03, pod katalógovým zaradením 17 01 01 ako betón a pod katalógovým zaradením 17 09 04 ako zmiešané odpady zo stavieb a demolácií. K zhodnocovaniu dochádzalo prostredníctvom mobilných zariadení na zhodnocovanie odpadu celkovo v množstve 300 000 ton.

---

[3] 20. 6. 2022

[4] Na tomto mieste sa javí ako vhodné poukázať na to, že vyšetrovanie takýchto trestných činov nie je veľmi hospodárne. Trestné konanie zásadu hospodárnosti nepozná, platí zásada legality, a tak sú orgány činné v trestnom konaní povinné stíhať všetky skutky, o ktorých sa dozvedeli. Problém by sa dal vyriešiť aj tak, že sa zväčší hranica medzi trestným činom a priestupkom, pretože spáchať trestný čin neoprávnené nakladanie s odpadmi v rozsahu prevyšujúcom sumu 266 eur dnes už naozaj nie je problém.

Obdobným prípadom za zaoberal generálny prokurátor aj neskôr, keď dňa 9. 3. 2022 rozhodnutím sp. zn. IV/1 Pz 38821/1000-6 rozhodol, že bol porušený zákon v neprospech obvinených a zrušil uznesenie o vznesení obvinenia.

Jedná sa o prípad výstavby obchvatu Bratislavy D4R7, v ktorom bolo obvineným kladené za vinu zhodnocovanie odpadu kategórie „O" zaradeného v zmysle vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 365/2015 pod katalógovým zaradením 17 05 04 ako zemina a kamenivo iné ako uvedené v 17 05 03 a pod katalógovým zaradením 17 05 06 ako výkopová zemina iná ako uvedená v 17 05 03, a to spôsobom tzv. materiálového zhodnocovania odpadu jeho využitím na povrchovú úpravu terénu výstavby telesa komunikácie.

V oboch prípadoch mali obvinení konať bez udeleného súhlasu príslušného orgánu štátnej správy v odpadovom hospodárstve podľa § 97 ods. 1 písm. s) zákona o odpadoch, čím v rozpore s ustanovením § 13 písm. b) zákona o odpadoch nakladali s odpadom jeho zhodnocovaním.

V odôvodnení oboch týchto rozhodnutí generálny prokurátor odkazuje na názory autorov komentárov k objektívnej stránke trestného činu neoprávnené nakladanie s odpadmi a na základe toho dospieva k záveru, že *skutok môže byť právne kvalifikovaný ako trestný čin neoprávneného nakladania s odpadmi iba v prípade, ak ide o nakladanie s odpadmi v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, a súčasne také konanie je spôsobilé minimálne ohroziť životné prostredie, za splnenia podmienky aspoň malého rozsahu*.

Dodáva, že *niektoré druhy odpadov uvedené v katalógu odpadov možno sotva ustáliť, že nakladanie s nimi v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi automaticky zakladá spôsobilosť poškodenia životného prostredia, alebo čo i len nepriameho ohrozenia životného prostredia*.

Striktnou aplikáciou naplnenia znakov skutkovej podstaty trestného činu neoprávneného nakladania s odpadmi podľa § 302 Trestného zákona, bez ďalšieho skúmania poškodenia alebo možnosti ohrozenia životného prostredia v trestnom konaní posudzovaným skutkom, by fakticky došlo ku kriminalizácii skutkov, ktoré by mohli byť posúdené „len" ako priestupky alebo iné správne delikty, ako aj nerešpektovaniu zásady ultima ratio. Trestné právo má byť posledným stupňom ochrany spoločnosti a jednotlivca, ktorých ochranu nie je možné zabezpečiť prostriedkami iných právnych odvetví.

V odôvodnení sa taktiež uvádza, že *z vyšetrovacieho spisu nevyplýva, že by konaním obvinených došlo k ohrozeniu alebo poškodeniu životného prostredia*, a generálny prokurátor dodal, že *nemožno dospieť k záveru, že bola naplnená objektívna stránka trestného činu neoprávnené nakladanie s odpadmi*.

Analýzou skutkovej podstaty trestného činu neoprávnené nakladanie s odpadmi, právnou komparatistikou, názormi trestnoprávnej vedy, dôvodovými správami k zákonom a rozhodovacou činnosťou súdnej praxe sa budeme snažiť nájsť odpoveď na to, či je ostatná prax generálneho prokurátora správna alebo nie.

Hmotnoprávne východiská

Prečinu neoprávnené nakladanie s odpadmi podľa § 302 ods. 1 Trestného zákona sa dopustí ten, *kto čo aj z nedbanlivosti, nakladá s odpadmi v malom rozsahu v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi.* Zo systematického hľadiska je zaradený do druhého dielu šiestej hlavy osobitnej časti Trestného zákona medzi trestné činy proti životnému prostrediu.

Z pohľadu teórie práva ide pri trestnom čine neoprávnené nakladanie s odpadmi o blanketové ustanovenie, ktoré vo svojom obsahu (objektívna stránka skutkovej podstaty) odkazuje na inú právnu normu (všeobecne záväzný právny predpis). Napríklad zákon č. 79/2015 Z. z. Zákon o odpadoch (ďalej len „zákon o odpadoch") je takýmto všeobecne

záväzným právnym predpisom. Je nevyhnutné poznamenať, že všeobecne záväzných právnych predpisov na úseku odpadového hospodárstva je viac.[5] *Zákon o odpadoch je základným zákonom regulujúcim celý systém odpadového hospodárstva a tvorí zároveň významnú súčasť práva životného prostredia.*[6] Z dôvodu previazanosti prípadu na zákon o odpadoch sa budeme v tomto článku venovať práve zákonu o odpadoch.

Ústredným pojmom skutkovej podstaty trestného činu neoprávnené nakladanie s odpadmi je bezpochyby pojem „*odpad*". V §2 ods. 1 zákona o odpadoch je pozitívne vymedzenie pojmu „*odpad*". Odpadom je *hnuteľná vec alebo látka, ktorej sa jej držiteľ zbavuje, chce sa jej zbaviť alebo je v súlade s týmto zákonom alebo osobitnými predpismi povinný sa jej zbaviť*. Ide o generálnu klauzulu pojmu odpad, ktorú je potrebné uplatňovať aj v iných predpisoch na úseku odpadového hospodárstva.

Namietanie toho, či hnuteľná vec alebo látka, ktorá je predmetom vyšetrovania, je odpadom sa v aplikačnej praxi využíva ako najčastejší spôsob obhajoby. Je to logické, pretože, ak hnuteľná vec alebo látka nespĺňa definíciu odpadu, nemôže sa jednať o trestný čin.[7]

Odpad sa v odbornej literatúre[8] vymedzuje z dvoch hľadísk:

a) subjektívne ako hnuteľná vec alebo látka, ktorej sa jej držiteľ zbavuje alebo sa jej chce zbaviť, teda ide o individuálne uváženie konkrétnej osoby. Nie je rozhodujúce, či bude zbavenie sa veci odplatné alebo bezodplatné (napr. pôvodca predá svoj odpad na účel zhodnotenia ako druhotnú surovinu), dôležité je, že sa vec ďalej nepoužije na pôvodný účel, na ktorý bola určená,

b) objektívne, ak od držiteľa odpadu požaduje právny predpis, aby sa určitej hnuteľnej veci alebo látky zbavil (napr. potravinárske výrobky po záručnej lehote, ktoré ich držiteľ musí zneškodniť z dôvodu ochrany zdravia ľudí) alebo aby vyradil opakovane použiteľný obal podľa § 52 ods. 7. Za odpad sa považujú niektoré veci priamo zo zákona, napr. podozrivé elektrozariadenia podľa § 88 ods. 5.

V prípade pochybností, či vec alebo látka je alebo nie je odpadom, rozhoduje o tom okresný úrad v sídle kraja podľa § 107 písm. c) zákona o odpadoch.

Vymedzeniu pojmu odpad v zmysle rámcovej smernice o odpade sa venuje aj judikatúra Európskeho súdneho dvora. Pri posudzovaní otázky, či ide alebo nejde o odpad treba podľa Európskeho súdneho dvora *vždy zvážiť konkrétne okolnosti prípadu a zároveň ciele smernice o odpade, ktorými sú najmä ochrana životného prostredia a bezpečné nakladanie s odpadmi. Rozhodovanie na báze prípad od prípadu však vedie k tomu, že judikatúra Európskeho súdneho dvora k pojmu odpad netvorí koherentný celok*. Ako príklady možno uviesť rozsudky v prípade Palin Granit C-9/00, v prípade Niselli C-457/02 alebo Saetti C-235/02. Judikatúra Európskeho súdneho dvora k pojmu odpad tvorila východisko k vymedzeniu pojmov vedľajší produkt a stav konca odpadu v aktuálnom znení smernice o odpade. [9]

---

[5] Ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi sú napríklad zákon č. 541/2004 Z. z. o mierovom využívaní jadrovej energie (atómový zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, nariadenie Európskeho Parlamentu a Rady (ES) č. 1013/2006 o preprave odpadu, nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1069/2009, ktorým sa ustanovujú *zdravotné predpisy týkajúce sa vedľajších živočíšnych produktov a odvodených produktov neurčených na ľudskú spotrebu*, Bazilejský dohovor o riadení pohybov nebezpečných odpadov cez hranice štátov a ich zneškodňovaní alebo zákon č. 39/2016 Z. z. zákon o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

[6] GAŠPARÍKOVÁ, B. - TAKÁČ, P. 2019. *Zákon o odpadoch, Komentár*, s. 11.

[7] Definícia pojmu „*odpad*" je do Zákona o odpadoch prevzatá z čl. 3 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc („ďalej len Smernica o odpade") , ktorý definuje, že „*odpad*" je každá látka alebo vec, ktorej sa držiteľ zbavuje, chce sa jej zbaviť, alebo je povinný sa jej zbaviť.

[8] GAŠPARÍKOVÁ, B. - TAKÁČ, P. *Zákon o odpadoch, Komentár*, 2019, s. 26.

[9] Tamže.

V ods. 2 §2 zákona o odpadoch je negatívne vymedzenie odpadu, ktoré hovorí, že odpadom nie je:

- látka alebo hnuteľná vec, ktorá je vedľajším produktom,
- špecifický odpad, ktorý dosiahol stav konca odpadu,
- odpad, ktorý prešiel procesom prípravy na opätovné použitie a spĺňa požiadavky na výrobok uvádzaný na trh ustanovené osobitným predpisom, alebo
- odpad odovzdaný na použitie do domácnosti.

Zákon o odpadoch v nadväznosti na Smernicu o odpade tak upravuje viacero prípadov, keď sa vec alebo látka, ktorá spadá pod definíciu odpadu, za odpad podľa zákona o odpadoch nepovažuje. Prvé tri prípady vychádzajú z rámcovej smernice o odpade, štvrtý prípad odovzdanie odpadu na použitie do domácnosti, nadväzuje na doterajšiu právnu úpravu a nemožno ho považovať za stav konca odpadu v zmysle rámcovej smernice o odpade.

Ďalším dôležitým pojmom objektívnej stránky skutkovej podstaty je pojem „*nakladanie s odpadm*i“, ktorý pre účely trestného konania definuje ustanovenie § 131 ods. 2 Trestného zákona. Podľa tohto ustanovenia sa za nakladanie s odpadmi považuje *zber, preprava, vývoz, dovoz, zhodnocovanie, zneškodňovanie a ukladanie odpadov*. Iné formy nakladania s odpadmi tak nie je možné posudzovať ako trestný čin.

Pri definovaní týchto činností je potrebné vychádzať najmä z §3 zákona o odpadoch. Odsek 5 tohto ustanovenia definuje, že zber odpadu je *zhromažďovanie odpadu od inej osoby vrátane jeho predbežného triedenia a dočasného uloženia odpadu na účely prepravy do zariadenia na spracovanie odpadov*.

Podľa ods. 13 je zhodnocovanie odpadu *činnosť, ktorej hlavným výsledkom je prospešné využitie odpadu za účelom nahradiť iné materiály vo výrobnej činnosti alebo v širšom hospodárstve, alebo zabezpečenie pripravenosti odpadu na plnenie tejto funkcie*.[10]

Zneškodňovanie odpadu podľa ods. 16 je *činnosť, ktorá nie je zhodnocovaním, a to aj vtedy, ak je druhotným výsledkom činnosti spätné získanie látok alebo energie.*[11]

Ukladanie odpadov zákonom definované nie je. Podľa odbornej literatúry[12] je to *akékoľvek umiestňovanie odpadu kamkoľvek s cieľom nechať ho tam trvale alebo aspoň dlhodobo, nielen umiestňovanie odpadov na oficiálnu skládku odpadov*.

V §3 zákona o odpadoch sa v tejto súvislosti nachádza niekoľko foriem nakladania s odpadom, ktorú sú zároveň ukladaním a bude z nich potrebné vychádzať aj pri vykladaní pojmu „*ukladanie odpadov*“:

- podľa ods. 3 *skladovanie odpadu je dočasné uloženie odpadu pred niektorou z činností zhodnocovania odpadu alebo zneškodňovania odpadu v zariadení, v ktorom má byť tento odpad zhodnotený alebo zneškodnený*,
- podľa ods. 4 *zhromažďovanie odpadu je dočasné uloženie odpadu u držiteľa odpadu pred ďalším nakladaním s ním, ktoré nie je skladovaním odpadu*. Podľa ods. 5 *zber odpadu je zhromažďovanie odpadu od inej osoby vrátane jeho predbežného triedenia a dočasného uloženia odpadu na účely prepravy do zariadenia na spracovanie odpadov*,
- podľa ods. 17 *skládkovanie odpadov je ukladanie odpadov na skládku odpadov* a
- podľa ods. 19 s*kladovanie výkopovej zeminy je dočasné uloženie odpadu – výkopovej zeminy mimo staveniska pred jej využitím na spätné zasypávanie v mieste, ktoré nie je zariadením na zhodnocovanie odpadov alebo zariadením na zneškodňovanie odpadov a ktoré nie je miestom vzniku výkopovej zeminy*.

---

[10] Zoznam činností zhodnocovania odpadu je uvedený v prílohe č. 1 Zákona o odpadoch.

[11] Zoznam činností zneškodňovania odpadu je uvedený v prílohe č. 2. Zákona o odpadoch.

[12] BURDA, E., ČENTÉŠ, J., KOLESÁR, J., ZÁHORA, J. a kol. Trestný zákon. Všeobecná časť. Komentár. I. diel. 1. vydanie. 2010, s. 1130.

Preprava, vývoz a dovoz odpadu taktiež nie sú v zákone o odpadoch definované. Zákon o odpadoch vo svojej siedmej časti, ktorá upravuje Cezhraničný pohyb odpadov v ustanovení §84 ods. 1 odkazuje *pri cezhraničnej preprave odpadov z iného členského štátu do Slovenskej republiky, cezhraničnej preprave odpadov zo Slovenskej republiky do iného členského štátu, dovoze odpadov z iného ako členského štátu do Slovenskej republiky, vývoze odpadov zo Slovenskej republiky do iného ako členského štátu a tranzitu odpadov cez územie Slovenskej republiky* na osobitné predpisy.

Tým sa v tomto prípade myslí nariadenie Európskeho parlamentu (ES) č. 1013/2006 zo 14. júna 2006 o preprave odpadu. V zmysle článku 2 sa na účely tohto nariadenia dovozom rozumie akýkoľvek vstup odpadu do Spoločenstva okrem prípadu tranzitu cez Spoločenstvo (30. bod), vývozom výstup odpadu zo Spoločenstva, a to okrem prípadu tranzitu cez Spoločenstvo (31. bod) a prepravou doprava odpadu určeného na zhodnotenie alebo zneškodnenie, pričom sa preprava plánuje alebo uskutočňuje podľa taxatívne vymenovaných alternatívnych podmienok[13] (34. bod).

K otázke nakladania s odpadmi je potrebné upriamiť pozornosť na tretiu časť zákona o odpadoch, ktorá upravuje povinnosti fyzických osôb a právnických osôb. V §12 sú upravené všeobecné povinnosti spojené s nakladaním s odpadmi. Odsek 1 predmetného ustanovenia možno označiť za generálnu klauzulu nakladania s odpadmi, ktoré hovorí, že *každý je povinný nakladať s odpadmi alebo inak s nimi zaobchádzať v súlade s týmto zákonom; ten, komu vyplývajú z rozhodnutia vydaného na základe tohto zákona povinnosti, je povinný nakladať s odpadmi alebo inak s nimi zaobchádzať aj v súlade s týmto rozhodnutím*.

Hneď v ods. 2 §12 zákona o odpadoch nájdeme výpočet povinností, ktorý je každý povinný splniť. Gramatický výklad tohto ustanovenia však naznačuje, že by každý musel pri nakladaní s odpadmi naplniť všetky tam uvedené činnosti (uvedené v písm. a), b) a c)), aby ohrozil zdravie ľudí a poškodil životné prostredie. Dôvodom pre takýto výklad je písmeno „*a*“ na konci písm. b).[14]

V §13 zákona o odpadoch sú taxatívne vymenované zákazy, resp. konkrétne spôsoby manipulovania s odpadom, ktoré sú zakázané. Sú tu však uvedené len niektoré zákazy, ale možno ich označiť za generálne zákazy. Je však dôležité poznamenať, že nie všetky zákazy uvedené v zákone o odpadoch je možné subsumovať aj pod pojem „nakladanie s odpadmi“ podľa § 131 ods. 2 Trestného zákona. Zo zákazov uvedených §13 zákona o odpadoch nebude možné pod tento pojem subsumovať činnosti uvedené v písmenách f) . Aj pri písmene d) bude potrebné dôkladne zhodnotiť, na akú činnosť bol súhlas vydaný.

Ďalšie, špeciálne zákazy, ktoré je možné subsumovať pod pojem „*nakladanie s odpadmi*“ v zmysle § 131 ods. 2 Trestného zákona sú uvedené v iných častiach zákona o odpadoch. Ich vyčerpávajúci výpočet nie je pre potreby tohto článku potrebný, spomeňme však aspoň napr. *zákaz rozoberania starých vozidiel pokiaľ nejde o spracovateľa starých vozidiel* (§62 ods. 6 Zákona o odpadoch) alebo *zákaz vypúšťania odpadových olejov a zostatkov*

---

[13] Medzi krajinou a inou krajinou alebo medzi krajinou a zámorskými krajinami a územiami alebo inými oblasťami pod ochranou tejto krajiny, alebo medzi krajinou a inou pozemskou oblasťou, ktorá nie je časťou žiadnej krajiny podľa medzinárodného práva, alebo medzi krajinou a Antarktídou, alebo z jednej krajiny cez ktorúkoľvek z hore uvedených oblastí, alebo v rámci krajiny cez ktorúkoľvek z hore uvedených oblastí a má pôvod a končí sa v tej istej krajine, alebo zo zemepisnej oblasti, ktorá nie je pod jurisdikciou žiadnej krajiny, a smeruje do krajiny.

[14] Okrem toho v komentári k zákonu o odpadoch (GAŠPARÍKOVÁ, B. - TAKÁČ, P. *Zákon o odpadoch, Komentár*. Bratislava: Wolters Kluwer SR s.r.o., 2019 s. 63) sa uvádza, že východiskom pre toto ustanovenie je článok 13 smernice o odpadoch. Uvedený článok v slovenskom preklade znie, že *členské štáty prijmú potrebné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby sa nakladanie s odpadom vykonávalo bez ohrozovania zdravia ľudí, poškodzovania životného prostredia, a najmä: a) bez rizika pre vodu, ovzdušie, pôdu, rastliny alebo živočíchy; b) bez obťažovania okolia hlukom alebo zápachmi; a c) bez nepriaznivého vplyvu na krajinu alebo miesta osobitného záujmu*. Tento článok smernice pôsobí skôr ako generálna klauzula resp. zásada o tom, ako má štát nastaviť svoju vnútroštátnu právnu úpravu pri nakladaní s odpadom. Ak vychádzame z premisy, že §12 ods. 2 Zákona o odpadoch vychádza z tohto článku smernice, tak sa minul účelu a takéto prevzatie hodnotím ako nesprávne.

po ich spracovaní do povrchových vôd, podzemných vôd a do kanalizácie (§ 76 ods. 4 písm. b) zákona o odpadoch).

Pri trestných činoch proti životnému prostrediu platí generálna klauzula o výške škody, podľa ktorej sa táto výška škody určuje podľa §124 ods. 3 Trestného zákona. Podľa prvej vety tohto ustanovenia sa pri trestných činoch proti životnému prostrediu škodou rozumie *súhrn ekologickej ujmy a majetkovej škody, pričom majetková škoda v sebe zahrnuje aj náklady na uvedenie životného prostredia do predošlého stavu*.

Pri trestnom čine neoprávnené nakladanie s odpadmi podľa § 302 Trestného zákona, ktorý je so systematického hľadiska tiež zaradený medzi trestné činy proti životnému prostrediu, sa však vychádza z privilegovanej kategórie určenia výšky škody, ktorou je rozsah činu. Druhá veta §124 ods. 3 Trestného zákona určuje, že rozsahom činu sa rozumie *cena, za ktorú sa odpad v čase a v mieste zistenia činu obvykle zbiera, prepravuje, vyváža, dováža, zhodnocuje, zneškodňuje alebo ukladá, a cena za odstránenie odpadu z miesta, ktoré na jeho uloženie nie je určené*.

Tento vzťah medzi pojmovým vymedzením škody pri trestných činoch proti životnému prostrediu vyjadrených v trestnom zákone je možné označiť ako vzťah *lex specialis derogat legi generali*. Preto, ako už bolo skôr spomenuté, ku skutočnej škode, tak ako si ju väčšina z nás predstavuje, vôbec nemusí dôjsť a pri kvalifikácii skutku sa bude vychádzať len z ceny, za ktorú sa *odpad v čase a v mieste zistenia činu obvykle zbiera, prepravuje, vyváža, dováža, zhodnocuje, zneškodňuje alebo ukladá, a cena za odstránenie odpadu z miesta, ktoré na jeho uloženie nie je určené*. Je preto potrebné nahliadať na trestný čin neoprávnené nakladanie s odpadmi oveľa viac abstraktne, než je tomu možno pri iných trestných činoch, pri ktorých sa predpokladá spôsobenie škody.

V prípade, ak v dôsledku spáchania trestného činu neoprávnené nakladanie s odpadmi v malom rozsahu dôjde súčasne aj k ohrozeniu alebo poškodeniu životného prostredia v miere väčšej škody, je potrebné trestný čin kvalifikovať aj podľa §302 ods. 2 písm. a) Trestného zákona[15] a priznať mu tak prísnejšiu trestnú sadzbu. V prípade, ak Neoprávneným nakladaním s odpadmi dôjde aj k ohrozeniu alebo poškodeniu životného prostredia v hodnote značnej škody alebo škody veľkého rozsahu, je potrebné taký čin kvalifikovať aj ako Ohrozenie a poškodenie životného prostredia podľa §300 resp. 301 Trestného zákona.

Konštrukcia skutkovej podstaty medzi odborníkmi požíva jednotu v tom, čo je objektom tohto trestného činu. Záhora[16] napríklad tvrdí, že *objektom trestného činu je ochrana životného prostredia pred neoprávneným nakladaním s odpadmi.* Sepeši a Feník[17] tvrdia, že *tento trestný čin primárne chráni záujem spoločnosti na tom, aby bolo s odpadmi nakladané v súlade s právnym poriadkom.* Dodávajú však, že *sekundárne chráni aj životné prostredie, pretože ak je nakladanie s odpadmi v rozpore s právnym poriadkom, takmer vždy dochádza minimálne k ohrozeniu niektorej zo zložiek životného prostredia*.

Obdobne aj Toman[18] uvádza, že *objektom tohto trestného činu je záujem na ochrane spoločnosti pred nedovoleným nakladaním s odpadmi. Trestné je samo nedovolené nakladanie s odpadmi, bez spôsobenia následku, t. j. majetkovej alebo ekologickej ujmy*.

Kučerová[19] ale pri analyzovaní objektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu neoprávnené nakladanie s odpadmi dospela k záveru, že táto je *jednou z najväčších slabín predmetnej skutkovej podstaty*. Zároveň sa pýta, *akú hodnotu chráni trestný zákon, keď konanie*

---

[15] Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchateľ potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a vydá životné prostredie do nebezpečenstva vzniku väčšej škody

[16] IVOR, J., POLÁK, P., ZÁHORA, J. 2017. Trestné právo hmotné. Osobitná časť 2, s. 289.

[17] SEPEŠI, P. a FENÍK, A. *in* ČENTÉŠ a kolektív. 2016. Trestný zákon Veľký komentár. s. 639

[18] SAMAŠ, O., STIFFEL, H., TOMAN, P. 2006. Trestný zákon. Stručný komentár. 1. vydanie, s. 884.

[19] KUČEROVÁ, D. 2019. Ochrana životného prostredia prostriedkami trestného práva. Dizertačná práca. Trnavská univerzita v Trnave. Právnická fakulta. Katedra trestného práva a kriminológie. Trnava, 2019, s. 46.

páchateľa nie je spôsobilé poškodiť a ani ohroziť životné prostredie ako také, resp. niektorú z jeho zložiek? Odkazuje na trestnoprávnu vedu, že *tá správne predpokladá, že neoprávnené nakladanie s odpadmi by malo byť trestné len v prípade, ak by nakladanie s odpadmi bolo spôsobilé minimálne ohroziť životné prostredie*.

Týmto spôsobom dochádza ku kriminalizovaniu konaní, ktoré sú v obdobných prípadoch priestupkami alebo inými správnymi deliktami, čo popiera postavenie trestného práva ako prostriedku ultima ratio.[20]

Rovnaké otázky, ako si kladie Kučerová pri neoprávnenom nakladaní s odpadmi možno položiť aj pri mnohých iných trestných činoch. Napr. pri trestnom čine Nedovolená výroba omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi. Tento trestný čin je zaradený medzi trestné činy proti životu a zdraviu. Chráni však priamo život a zdravie? Trestné je iba prechovávanie, výroba, kúpa, predaj atď. drogy, jedu alebo prekurzora. Sú tieto formy spôsobilé čo i len ohroziť život alebo zdravie človeka? Nie sú, lenže dokazuje sa to v trestnom konaní? Uplatňuje sa princíp *ultima ratio* pri marihuane, ktorá sa v SR dá zohnať dokonca ako predpísané liečivo? Prax je jednoducho taká, že sa nepreukazuje možný účinok drogy na ľudské zdravie, pretože k naplneniu skutkovej podstaty tohto trestného činu postačuje prechovávanie, výroba, kúpa, predaj atď. Byť pod vplyvom drogy samo o sebe navyše ani nie je trestné. Výnimkou je pod vplyvom drogy vykonávať zamestnanie alebo inú činnosť, pri ktorých by mohlo dôjsť k ohrozeniu života alebo zdravia ľudí alebo by mohla byť spôsobená značná škoda na majetku.[21]

Ďalším príkladom takejto hypotetickej úvahy by mohol byť trestný čin nedovolené ozbrojovanie a obchodovanie so zbraňami. Ten je zaradený medzi trestné činy všeobecne nebezpečné. Trestné je, ak niekto *vyrobí, dovezie, vyvezie, prevezie, prepraví, zadováži alebo drží strelivo bez povolenia, alebo takú činnosť sprostredkuje*. Sú tieto formy nedovoleného ozbrojovania spôsobilé niekoho ohroziť? Preukazuje sa to v trestnom konaní? Uplatňuje sa princíp *ultima ratio* napríklad vtedy, pokiaľ zbraň nie je nabitá „ostrým" nábojom? Aj v tomto prípade je prax taká, že postačuje preukázať, že ide o zbraň alebo strelivo a je s nimi manipulované v rozpore so zákonom. Presne tak, ako to vyžaduje objektívna stránka skutkovej podstaty tohto trestného činu.

Mierne teraz odbočme a pozrime sa na právnu úpravu trestného činu neoprávnené nakladanie s odpadom tak, ako ju majú v Českej republike.[22] Tá je rozdelená na dve základné skutkové podstaty. V tej prvej, v ods. 1[23] sa hovorí o preprave odpadu cez hranice v rozpore so zákonom. V tomto prípade objektívna stránka nevyžaduje spôsobilosť prepravy odpadu cez hranice poškodiť alebo ohroziť životné prostredie. V objektívnej stránke druhej základnej skutkovej podstaty je však vyslovene napísané, že neoprávneným nakladaním s odpadmi musí dôjsť k ohrozeniu alebo poškodeniu životného prostredia.[24] A tak, celkom pochopiteľne, je pri druhej základnej skutkovej podstate potrebné v českom trestnom konaní dokazovať aj vplyv na životné prostredie. Ak by slovenský zákonodarca chcel mať takúto skutkovú podstatu v slovenskom Trestnom zákone, tak by to tam uviedol.

Pri ustálení *ratio legis* nemožno obísť dôvodovú správu k trestnému činu neoprávnené nakladanie s odpadmi. Z tej vyplýva, že *skutková podstata tohto trestného činu postihuje*

---

[20] Obdobnú argumentáciu si osvojil aj generálny prokurátor.

[21] §289 Trestného zákona.

[22] §298 ods 2 zákona č. 40/2009 Sb. Trestní zákonník

[23] *Kdo, byť i z nedbalosti, poruší jiný právní předpis upravující nakládání s odpady tím, že přepraví odpad přes hranice státu bez oznámení nebo souhlasu příslušného orgánu veřejné moci, anebo v takovém oznámení nebo žádosti o souhlas nebo v připojených podkladech uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí.*

[24] *Kdo, byť i z nedbalosti, v rozporu s jiným právním předpisem ukládá odpady nebo je odkládá, přepravuje nebo jinak s nimi nakládá, a tím způsobí poškození nebo ohrožení životního prostředí, k jehož odstranění je třeba vynaložit náklady ve značném rozsahu, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti*.

akékoľvek neoprávnené nakladanie s odpadmi. Táto skutková podstata neoprávneného nakladania s odpadmi je z komplexu tých, ktoré majú chrániť ekológiu a súčasne umožňujú trestne postihnúť hrubé porušovanie predpisov o odpadoch.

Ďalej je možné k tomu priložiť dôvodovú správu k základnému zákonu o odpadoch, ktorým je zákon o odpadoch. V dôvodovej správe sa k nemu uvádza, že *má za cieľ minimalizovať negatívne vplyvy na životné prostredie a zdravie ľudí v otázke vzniku odpadu a nakladania s odpadom*. To značí, že ak je s odpadmi nakladané v súlade so zákonom, je predpoklad, že vplyv na životné prostredie bude minimálny, ani nie nulový, pretože odpad predstavuje pre životné prostredie vždy problém.

Čo hovorí súdna prax?

Poďme od úvah ďalej a pozrime sa, ako neoprávnené nakladanie s odpadmi posudzujú justičné orgány štátu v praxi. Podľa doteraz ustálenej niekoľkoročnej praxe orgánov činných v trestnom konaní a súdov možno vidieť, že v trestnom konaní sa nepreukazuje vplyv neoprávneného nakladania s odpadmi na životné prostredie. Ten sa preukazuje v prípade, keď existuje dôvodné podozrenie, že odpad môže ohroziť alebo poškodiť niektorú zo zložiek zo životného prostredia. Dôvodné podozrenie vyplýva najmä, ak sa nakladá s nebezpečným odpadom.

Pri analyzovaní rozhodovacej praxe súdov som dňa 25. 6. 2022 som na webovej stránke Ministerstva spravodlivosti SR do vyhľadávača v sekcii súdne rozhodnutia zadal „neoprávnené nakladanie s odpadmi" a dal vyhľadať. Následne som označil ako filter len rozhodnutia, ktoré sa týkajú sekcie trestného práva. Našlo 222 výsledkov, najstaršie bolo z 22. 11. 2011, najmladšie zo dňa 19. 4. 2022.

Keďže sa ako najpravdepodobnejším kameňom úrazu zdá byť odpad kategorizovaný ako ostatný, najmä zemina, resp. výkopová zemina, zadal som do vyhľadávača zemina, podoblasť právnej úpravy všeobecne nebezpečné a proti životnému prostrediu, pričom mi našlo 31 rozsudkov a trestných rozkazov.

Na základe toho som vybral niekoľko súdnych rozhodnutí, v ktorých rozličné súdy uznali páchateľa za vinného „len preto“, že neoprávnene nakladal s odpadom, najmä so zeminou alebo výkopovou zeminou. Pri výrokových vetách je potrebné zamerať svoju pozornosť na to, že ustálenou rozhodovacou praxou súdov je preukazovanie výlučne neoprávneného nakladania s odpadmi, pričom vplyv na životné prostredie sa nepreukazoval.

Okresný súd Považská Bystrica v roku 2021, v konaní číslo 12T/98/2020 vydal rozsudok, v ktorom obžalovaného I. uznal vinným za to, že *v období od presne nezisteného času roku 2013 až do mesiaca jún 2019 bez súhlasu príslušných štátnych orgánov dal ústne pokyny nestotožneným osobám, aby naviezli a uložili 66,5 ton betónu a 2 836,8 ton zmiešaného odpadu zo stavieb a demolácii, teda celkovo 2 903,3 ton odpadu, na parcely č. B. v katastrálnom území U., okres U. Q., ktoré miesto na tento účel nebolo určené, pričom náklady na odstránenie tohto odpadu predstavujú 190.523,22.* Z výsluchu znalkyne I. T. Y. vyplynulo, *že v rámci odpadu, ktorý bol na predmetných parcelách bol betón, tehly, výkopová zemina a geodet zameral celkové množstvo, pretože nie je technicky možné zamerať samostatne množstvo tehál, množstvo iných stavebných materiálov, ktoré tam boli navezené*.

Dňa 25. 2. 2021 Okresný súd Nitra v konaní 21T/7/2021 vydal trestný rozkaz, v ktorom obžalovaného I., uznal za vinného za to, že *ako osoba konajúca v mene obchodnej spoločnosti SLOV-ITAL a obchodnej spoločnosti ITALCASING, spol. s r. o. od presne nezisteného obdobia, minimálne od roku 2015 do dňa 3. 5. 2018 na pozemkoch v katastrálnom území Čápor, s parcelným číslom X, zapísanom na liste vlastníctva č. X vo vlastníctve obchodnej spoločnosti SLOV-ITAL, spol. s r. o., a parcelným číslom X, zapísanom na liste vlastníctva č. X, vo vlastníctve obchodnej spoločnosti ITALCASING, spol. s r. o., v rozpore s ustanovením § 13 písmeno d) zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov*

v znení neskorších právnych predpisov účinného do 31. 12. 2018 (ďalej len „Zákon o odpadoch“), bez súhlasu na využívanie odpadov na povrchovú úpravu terénu vydávaného podľa § 97 odsek 1 písmeno s) Zákon o odpadoch, dal zapracovať odpad a urovnávať ho na povrchu terénu uvedených pozemkov, pričom tento odpad je podľa vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 365/2015 Z. z. klasifikovaný v katalógu odpadov pod č. 15 01 02 - obaly z plastov, č. 15 01 09 - obaly z textilu, č. 17 01 02 - tehly, č. 17 05 04 - kamene, stavebná suť, č. 17 02 01 - drevo, č. 17 05 04 - zemina a kamenivo iné ako uvedené v 17 05 03 o celkovom objeme 1054 m^2, v rozsahu 36 426,24 Eur.

Dňa 28. 10. 2019 Okresný súd Lučenec v konaní číslo 22T/125/2019 vydal trestný rozkaz, v ktorom obvineného R. - W. spoločenstvo C., so sídlom C., Obvineného V., predseda výboru a oprávneného konať za spoločenstvo R. - W. spoločenstvo C., so sídlom M. X., nar. X v R., trvale bytom C., S. XX, uznal vinnými za to, že *obvinený V. X. so súhlasom a s vedomím obvineného Mg. M. B., predsedu výboru a oprávneného konať za obvinenú R. - pozemkové spoločenstvo C. v rozpore s ustanoveniami § 12 ods. 1, ods. 2, § 13 písm. a), písm. b), písm. d), § 14 ods. 1 písm. a) až písm. g) zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a k nemu prislúchajúcich vykonávajúcich vyhlášok Ministerstva životného prostredia SR č. 366/2015 Z. z. a č. 371/2015 Z. z. v dobe od 13:43 hod. dňa 18.11.2018 do minimálne 03.05.2019 v lesnom poraste na sklade drevnej hmoty pri hlavnej ceste v smere od obce C. na obec B. S. v časti zvanej R., na parcele KN E X v k. ú. C., ktorý pozemok je súčasťou spoločnej nehnuteľnosti, spravovanej obvinenou R. - pozemkové spoločenstvo C., nákladným vozidlom zn. Renault, bielej farby, EVČ LC XXX DA, s návesom doposiaľ nezisteného EVČ a nákladným motorovým vozidlom zn. Scania, zelenej farby, doposiaľ nezisteného EVČ, vysýpal zmiešaný stavebný odpad pozostávajúci zo zmesi výkopovej zeminy s kúskami tehál, betónu a iných stavebných materiálov pochádzajúci z demolácií hospodárskeho objektu v celkovom množstve 39 ton, ktorý je podľa vykonávajúcej vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č.365/2005 Z. z. zaradený medzi ostatný odpad a to v rozsahu 2.538,188 €, ktoré náklady sú potrebné na naloženie, prepravu a uloženie odpadu na skládku odpadov a vyčistenie dotknutých pozemkov*.

Dňa 11. 2. 2019 vydal Okresný súd Považská Bystrica v konaní číslo 1T/152/2018 trestný rozkaz, v ktorom Obvineného: A. uznal vinným za to, že *v presne nezistenom čase v polovici mesiaca jún 2017 prepravil nákladným vozidlom a uložil stavebný odpad o objeme 49 m3 čo predstavovalo 80,85 ton zeminy s obsahom kameniva v rozsahu 2.163,69 € na miesto, ktoré na tento účel nebolo určené, a to na pozemok - parcelu J.-E. XXXX o výmere 20 120 m2 evidovanú ako trvalý trávnatý porast, vedenú na LV č. XXX, k.ú. H. K., V. H. K., okres Považská Bystrica vo vlastníctve Mesta Považská Bystrica a parcelu J.-E. XXXX/X, o výmere 15 118 m2 evidovanú ako vodné plochy, vedenú na LV č. XXX, k.ú. H. K., V. H. K., okres Považská Bystrica vo vlastníctve Mesta Považská Bystrica, ktoré parcely sa nachádzajú v H. K. v miestnej časti B., V. U., okres Považská Bystrica, a takéto nakladanie s odpadmi bolo v rozpore s §12 ods. 1, ods. 2 písm. c/, §13 písm. a/, b/, §14 ods. 1 písm. a/, b/, d/ bod 4 a písm. e/ Zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch v znení neskorších predpisov*.

Dňa 31. 01. 2019 Okresný súd Považská Bystrica 1T/91/2018 vydal Trestný rozkaz, ktorým bol pbžalovaný K. uznaný za vinného za to, že *v období od 01.01.2016 do 25.04.2016 dal ústne pokyny T. S. na prepravu a uloženie stavebného odpadu o objeme 681 m3, čo predstavovalo 544 ton netriedeného stavebného odpadu a 340,5 ton výkopovej zeminy v rozsahu 39.949,23 €, na miesto, ktoré na tento účel nebolo určené, a to na pozemok - parcelu č. W.-Q. XXX o výmere 24.162 m2 evidovanú ako trvalý trávnatý porast, vedenú na LV č. X, k.ú. V., obec I. G., okres Púchov, v spoluvlastníctve členov L. U. V., so sídlom Z. Č.. X XX T., IČO, a takéto nakladanie s odpadmi bolo v rozpore s § 12 ods. 1, § 13 písm. a/, b/, § 14 ods. 1 písm. a/, b/, d/ bod 4 a písm. e/ Zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov,*

Dňa 25. 10. 2018 Okresný súd Prievidza v konaní číslo 3T/119/2018 vydal trestný rozkaz osobe B. W., ktorým ho uznal za vinného za to, že *od presne nezisteného času od konca*

roka 2015 až do dňa 13. 10. 2017, v katastrálnom území obce Kocurany, okres Prievidza, na pozemky registra „R.“ parcelné čísla, X, a pozemky registra „N.“, parcelné čísla XX, ktoré nie sú určené za miesto na ukladanie odpadu, bez súhlasu a povolenia Okresného úradu Prievidza, Odbor starostlivosti o životné prostredie, v rozpore s § 13 písmeno a), § 97 odsek 1 písmeno s) zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch, ukladal rôzny stavebný odpad zložený z 80 % výkopovej zeminy, 10 % výkopová zemina s prímesou štrku a kameňa, 10 % stavebná sutina, tehly, kusy betónu, betónových tvárnic, dlaždíc, a v minimálnom množstve stavebné drevo, sklo a železo, ktoré nie sú nebezpečné odpady, v celkovom objeme približne 6.000 m3 a hmotnosti 6.600 ton, a vytvoril tak skládku odpadu s dĺžkou 55 m, šírkou 33 m, a hrúbkou od 0,2 m a do 10 m, a to na mieste, ktoré na to nie je určené, pričom nálady na jej odstránenie boli znaleckým posudkom určené na sumu vo výške 50.000 eur.

Dňa 6. 6. 2012 vydal Okresný súd Ružomberok v konaní 1T/49/2012 trestný rozkaz, ktorým obžalovaného F. C., uznal za vinného za to, že *dňa 21. 8. 2011 v popoludňajších hodinách v obci O., okres J., v rozpore s ustanovením § 18 ods. 1, 3 písm. a) zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnkov dal osobne pokyn F. O., aby pracovníkom, ktorí budú dňa 22.08.2011 vykonávať výkopové práce na dvore rodinného domu F. C. V. O., R.. Q. XXX/XX, oznámil, že odpad vzniknutý pri vykonávaní týchto prác majú vyviesť a uložiť v lokalite „L. C.“, nachádzajúcej sa v k. ú. O., pričom vodič nákladného vozidla zn. Tatra 815, ev. č. J.-XXXBG, na základe tohto pokynu v priebehu dňa 22. 8. 2011 z dvora rodinného domu vyviezol a v lokalite „L. C.“ neoprávnene uložil celkovo cca 60 t výkopovej zeminy a cca 20 t betónu v celkovom rozsahu 1.840 Eur*.

Záver

Na základe analýzy skutkovej podstaty trestného činu neoprávnené nakladanie s odpadmi, analýzou odbornej literatúry k tomuto trestnému činu, dôvodových správ k zákonom, právnou komparatistikou a analýzou súdnej praxe som dospel k záveru, že tento trestný čin predovšetkým chráni záujem spoločnosti na tom, aby bolo s odpadmi nakladané v súlade s právnym poriadkom.

Zaradenie tohto trestného činu zo systematického hľadiska medzi trestné činy proti životnému prostrediu prezumuje, že sekundárne chráni aj životné prostredie. Je tomu tak aj preto, že sa vychádza z premisy, ktorá hovorí, že pokiaľ je s odpadom nakladané v súlade so zákonom, dopady na životné prostredie sú minimálne. V aplikačnej praxi sa možno stretnúť zároveň s názormi, že chráni aj hospodársku súťaž, pretože ak sa nakladá s odpadmi oprávnene, zvyčajne je to aj finančne nákladnejšie. Na druhej strane, pokiaľ sa s odpadmi nakladá neoprávnene, môže to byť finančne výhodnejšie, pretože subjekt nakladajúci s odpadmi nemusí spĺňať prísne legislatívne požiadavky, nie je pod dozorom štátu a získava tak obrovskú konkurenčnú výhodu.

Záujem spoločnosti na tom, aby s odpadmi, (vrátane zeminy, resp. výkopovej zeminy) bolo nakladané v súlade so zákonom tu je. Tento záujem sa pri neustále zvyšujúcom sa počte ľudí a ekonomických činností, ktoré odpad produkujú, stáva vo svete čoraz naliehavejším. Z toho dôvodu je potreba prísnej regulácie manipulovania s odpadom priam nevyhnutná. A presne z toho istého dôvodu je na mieste aj ochrana pred neoprávneným nakladaním s odpadmi, ktoré sekundárne chráni aj životné prostredie.

A hoci rozhodnutie generálneho prokurátora podľa §363 Trestného poriadku je možné viazať len na prípad, pre ktorý bolo vydané, aj tak má svoje dôsledky z hľadiska aplikácie práva v iných prípadoch. Každé takéto rozhodnutie generálneho prokurátora v sebe zahrňuje pre orgány činné v trestnom konaní akýsi zmrazujúci účinok pre iné trestné konania, v ktorých nebolo preukázané, že neoprávnené nakladanie s odpadom malo, resp. mohlo mať negatívny vplyv na životné prostredie. Tým sa tento trestný čin stáva impotentným minimálne voči neoprávnenému nakladaniu s odpadmi, ktoré sú kategorizované ako ostatné, resp.

v prípadoch, kde pri neoprávnenom nakladaní s odpadmi nebol preukázaný poškodzujúci dopad na životné prostredie. Napr. ako pri nelegálnom prevoze, vývoze alebo dovoze nebezpečného odpadu. V takom prípade sa vplyv na životné prostredie zrejme ani nedá preukázať.

Prístup generálneho prokurátora je v príkrom rozpore so skutkovou podstatou trestného činu neoprávnené nakladanie s odpadmi, s právnou úpravou odpadového hospodárstva a v neposlednom rade aj s rozhodovacou praxou súdov.

Základnou úlohou nie len orgánov činných v trestnom konaní, ale orgánov aplikácie práva všeobecne je v právnom a demokratickom štáte uvádzať právne normy do života. V tomto prípade sa zdá, že generálny prokurátor svojím rozhodnutím v tejto úlohe zlyhal.

Literatúra

Odborná literatúra

BURDA, E., ČENTÉŠ, J., KOLESÁR, J., ZÁHORA, J. a kol. Trestný zákon. Všeobecná časť. Komentár. I. diel. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-324-0

GAŠPARÍKOVÁ, B. - TAKÁČ, P. Zákon o odpadoch, Komentár. Bratislava: Wolters Kluwer SR s.r.o., 2019. ISBN 978-80-571-0076-8

IVOR, J., POLÁK, P., ZÁHORA, J. 2017. Trestné právo hmotné. Osobitná časť 2. Bratislava: Wolters Kluwer SR s.r.o., 2017. ISBN 978-80-8168-586-6

KUČEROVÁ, D. 2019. Ochrana životného prostredia prostriedkami trestného práva. Dizertačná práca. Trnavská univerzita v Trnave. Právnická fakulta. Katedra trestného práva a kriminológie. Trnava, 2019.

SAMAŠ, O., SSIFFEL, H., TOMAN, P. 2006. Trestný zákon. Stručný komentár. 1. vydanie. Bratislava: IURA EDITION, 2006, ISBN 80-8078-078-1

SEPEŠI, P. a FENÍK, A. *in* ČENTÉŠ a kolektív. 2016. Trestný zákon. Veľký komentár. Bratislava: Eurokódex, 2016. ISBN 978-80-8155-066-9

Právne predpisy

Bazilejský dohovor o riadení pohybov nebezpečných odpadov cez hranice štátov a ich zneškodňovaní

Nariadenie Európskeho parlamentu (ES) č. 1013/2006 zo 14. júna 2006 o preprave odpadu

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1069/2009, ktorým sa ustanovujú zdravotné predpisy týkajúce sa vedľajších živočíšnych produktov a odvodených produktov neurčených na ľudskú spotrebu

Smernica Európskeho parlamentu a rady 2008/99/ES z 19. novembra 2008 o ochrane životného prostredia prostredníctvom trestného práva

Vyhláška Ministerstva životného prostredia číslo 365/2015 Z. z., ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov

Zákon číslo 300/2005 Z. z. Trestný zákon

Zákon číslo 301/2005 Z. z. Trestný poriadok

Zákon číslo 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti

Zákon číslo 39/2016 Z. z. zákon o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia

Zákon číslo 541/2004 Z. z. o mierovom využívaní jadrovej energie (atómový zákon)

Zákon číslo 79/2015 Z. z. Zákon o odpadoch

Judikatúra

Rozhodnutie Ústavného súdu SR II. ÚS 732/2017

Rozsudok Okresný súd Považská Bystrica 12T/98/2020

Trestný rozkaz Okresný súd Lučenec 22T/125/2019

Trestný rozkaz Okresný súd Nitra 21T/7/2021

Trestný rozkaz Okresný súd Považská Bystrica 1T/152/2018

Trestný rozkaz Okresný súd Považská Bystrica 1T/91/2018

Trestný rozkaz Okresný súd Prievidza 3T/119/2018

Trestný rozkaz Okresný súd Ružomberok v konaní 1T/49/2012

Uznesenie Najvyššieho súdy Slovenskej republiky 5Tdo/24/2011

Internetové zdroje

Eurostat: Waste statistic. Dostupné [online] na: www. ec.europa.eu/eurostat/statistics explained/index.php?title=Waste_statistics [citované dňa 3.7.2022]

Key words: Unauthorized waste management, waste, waste law, consequence, objective party, damage to the environment

Summary

This article shall bring the professional public closer to the current state of the investigation of the criminal offense Unauthorized waste management according to §302 of the Criminal Code**.** The main reason of writing the article is rapidly growing quantity of committing criminal offence mentioned above and the recent decisions of General prosecutor on resolutions to indict for the commission of this crime. In the following lines, we first demonstrate, based on statistics, what kind of problem this crime represents for society. By analyzing the facts of the crime Unauthorized waste management, the opinions of criminal law science, explanatory reports on the laws and court practice, we have tried to find an answer to whether the other practice and decisions of the General prosecutor are correct or not.

JUDr. Mikuláš Lévai
Katedra trestného práva a kriminológie
Právnická fakulta
Trnavská univerzita
Hornopotočná 23, 918 43 Trnava
e-mail: mikulaslevai@gmail.com

Recenzenti: pplk. JUDr. Veronika Marková, PhD., npor. Mgr. Sebastián Janko, PhD.